

nové služby, knihy, akce a další zajímavosti

Genealogická databáze
MyHeritage

Premiéra Pramenu Bělonohé
P. R. Slavejkova u češtině

Vzdálený přístup k tisícům
e-knih a e-časopisů pro čtenáře
NK ČR

Naučte se využívat online
katalog NK ČR
s pomocí videonávodů

Ivan Olbracht u NDK

Co čte knihovník?

Z dotazů Ptejte se knihovny
Vánoční piknik pod širým nebem

Marina Cuětajevová
Poéma Hory

e-zpravodaj Národní knihovny ČR
ročník 4 | číslo 6 | 2017 | listopad–prosinec
Dvuměsíčník

Adresa vydavatele a redakce:
Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
IČ 00023221, DIČ CZ00023221
E-mail: e-zpravodaj@nkp.cz
Telefon: 221 663 279 (H. Vajnerová),
221 663 252 (S. Vondráková)

Výkonná redakce: *Hana VAJNEROVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ*
Redakční rada: *Irena MAŇÁKOVÁ* (předseda), *Jana HUŇOVÁ,*
Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Petra ŠŤASTNÁ
Grafické zpracování: *Klára MICHÁLKOVÁ*

Příspěvky připravili: *Lukáš BABKA, Zdeněk BARTL,*
Marta HARASIMOWICZ,
Marie HAŠKOVCOVÁ, Hana HLUŠIČKOVÁ,
Monika HOLOUBKOVÁ, Markéta HRDLIČKOVÁ,
Zuzana KOPEČNÁ, Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Jan LUKAVEC,
Hana MANUKJANOVÁ, Kateřina NEKOLOVÁ,
Ivana SRBKOVÁ, Hana VAJNEROVÁ, Lenka VÁLKOVÁ,
Soňa VONDRÁKOVÁ

Obrazová dokumentace: *btourism.com, , Classical Numismatic Group, divadlonavinohradech.wz.cz, Eva HODÍKOVÁ, Milena KÁRNÁ, Kramerius 5, luboslovie.bg, Hana MANUKJANOVÁ, Miaow Miaow, Kateřina NEKOLOVÁ,*
Oddělení národních jmenných autorit NK ČR,
Odbor služeb NK ČR, Oddělení výstav NK ČR,
packa, pater.cz/vcg, Slovo 21, Universitätsbibliothek Regensburg, vlado.nikolchev_Bulgarian Wikipedia, Webarchiv NK ČR, Wikipedia , www.astro.cz, www.milujivanoce.cz, www.spisovatelé.cz

e-zpravodaj NK ČR je dostupný na adrese:
e-zpravodaj.nkp.cz

Přihlášení k odběru e-zpravodaje:
<http://e-zpravodaj.nkp.cz>

Titulní fotografie: freepik.com

Co je nového

3

Provozní doba od 23. prosince do 1. ledna

Genealogická databáze MyHeritage

Premiéra Pramenu Bělonohé P. R. Slavejkova v češtině

Vzdálený přístup k tisícům e-knih a e-časopisů pro čtenáře NK ČR

Elektronická knihovna časopisů EZB oslavila 20. výročí vzniku

Naučte se využívat online katalog NK ČR s pomocí videonávodů

Knižní novinky aneb v NK ČR knihy také vydáváme
/ Lobkowiczská mapová sbírka

Představujeme

6

Oddělení národních jmenných autorit

Interkulturní projekty řešené v oddělení vzdělávání

Ivan Olbracht v NDK

Kdo jsou uživatelé Webarchivu?

Zajímavosti a tipy

9

Co čte knihovník? / Trávníček, Jiří: Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy

Z dotazů Ptejte se knihovny / Vánoční piknik pod širým nebem

Historické události z let končících sedmičkou
v Kalendáři historickém Daniela Adama z Veleslavína

Zveme vás

12

Marina Cvětajevová – Poéma Hory (Bibliofilské vydání Valji Ejdis)

Křesťanský Východ zblízka

Desáté výročí odborné edice Pro Oriente a revue Parrésia

Pramen Bělonohé – poetický podvečer s Petkem R. Slavejkovem

Proč? Svědectví o životě s dr. Oldřichem Peclm
a o pražském procesu roku 1950

Co je nového

Provozní doba od 23. prosince do 1. ledna

Vážení čtenáři,
o vánočních a novoročních svátcích bude Národní knihovna ČR poskytovat služby v omezeném provozu. Celá knihovna bude uzavřena 23.–26. 12. a 30. 12.–1. 1.

V pracovních dnech mezi svátky bude ve vybraných studovných provozní doba zkrácena, a to následovně:

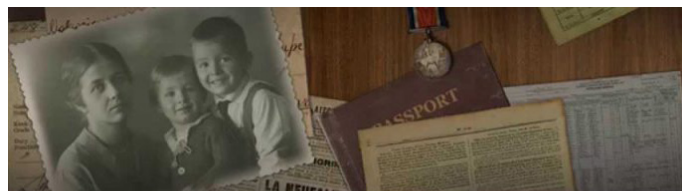
Všeobecná studovna – ve dnech 27.–29. 12. bude provoz ukončen v 19:00 hodin

Slovanská knihovna – ve dnech 22. 12. a 29. 12. bude provoz ukončen ve 14:00 hodin

Studovna rukopisů a starých tisků – ve dnech 27.–28. 12. bude provoz ukončen ve 14:00 hodin

Od úterý 2. 1. se vrátíme zpět ke standardní provozní době. Více informací naleznete [zde](#).

Genealogická databáze MyHeritage

 MyHeritage Library Edition

Vytváříte rodokmen a chcete najít chybějící rodinná data nebo zjistit více o svých příbuzných a předcích? Pak nahlédněte do nové genealogické databáze [MyHeritage Library Edition](#). Od října do konce roku 2017 máte výjimečnou možnost vyhledávat v rozsáhlé knihovně historických záznamů.

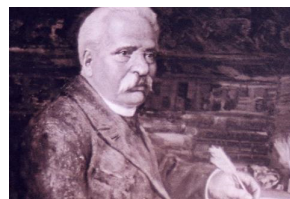
Co všechno databáze obsahuje? Přehledy sčítání lidu, imigrační záznamy, fotografie náhrobních kamenů, soupisy sňatků, posledních vůlí či úmrtních oznámení, stará čísla novin a mnoho dalšího. Díky unikátním metodám a příjemnému uživatelskému rozhraní je vyhledávání velmi snadné a intuitivní. Záznamy jsou navzájem propojené, takže databáze může pro vás sama automaticky vyhledávat nová data. Databáze je navíc propojena s weby MyHeritage a Uni, takže můžete prohledávat i cca dva miliony rodokmenů.

Stačí zadat jméno hledané osoby a váš výzkum může začít. Vyhledávání databáze si poradí i s různými variantami jmen či jejich zápisem, navíc je k dispozici ve 40 jazycích včetně češtiny. Jednoduše kliknete na mapu a zvolíte si oblast k vyhledávání ze 48 zemí po celém světě.

Do MyHeritage se můžete přihlásit buď z počítače ve studovných Národní knihovny, nebo jednoduše z domova prostřednictvím vzdáleného přístupu. Objevujte, ukládejte a sdílejte svou rodinnou historii.

Premiéra *Pramenu Bělonohé*
P. R. Slavejkova v češtině

Ivana Srbková

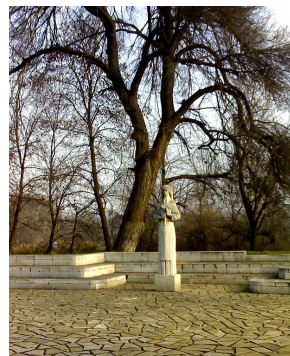
Portrét P. R. Slavejkova

Poéma *Pramen Bělonohé* je stěžejním dílem významného bulharského básníka, publicisty, folkloristy, překladatele, ale i veřejného činitele a politika Petka R. Slavejkova (1827–1895), od jehož narození uplyne 17. listopadu sto devadesát let. Bulharistická veřejnost si toto výročí připomene literárním podvečerem v Klementinu dne 15. listopadu, kdy poéma zazní v češtině poprvé.

Petko R. Slavejkov se narodil ve Velikém Trnovu, kde v pouhých šestnácti letech začal působit jako učitel. Posléze se angažoval v boji za samostatnou bulharskou církev, národní osvobození, demokratizaci osvěty a upevnění národního uvědomění. Po osvobození Bulharska z osmanské nadvlády v roce 1878 se stal jedním z vedoucích pracovníků liberální strany, ministrem a předsedou Národního shromáždění.

Patří k čelným představitelům literatury národního obrození. Je nejen prvním bulharským profesionálním spisovatelem, ale především prvním bulharským básníkem hodným tohoto označení. Zajímal se rovněž o lidovou slovesnost, studoval život lidu a sbíral folklórní materiál. Prostředků a postupů lidové slovesnosti využíval i ve své vlastní tvorbě, zdokonalil básnický styl a očistil bulharský literární jazyk.

Slavejkov je především lyrikem, největší věhlas mu však získala poéma *Pramen Bělonohé* z roku 1873. Jde o epickou skladbu, napsanou na lidový motiv, provedenou však s lyrickým nádechem, v níž je romanticky idealizováno vlastenecky hrdé ženství a někdejší starobylá patriarchálnost bulharského venkova. Silně jsou zastoupeny i mytologické prvky. Příběh pojednává o bulharské dívce Gerganě, do které se zamiloval turecký vezír, ona však odolává jeho lákavým nabídkám a věrně trvá na své lásce k vesnickému chlapci Nikolovi. Originálně pojal autor postavu vezíra, který není na rozdíl od ostatních bulharských obrozeneckých textů líčen negativně, respektuje naopak Gerganu jako krásnou, ctnou a statečnou ženu. Ve skladbě však nejde jen o oslavu bulharské vlastenky, baladický text upoutává i syntetickým spojením pověsti o vzniku kašny s folklórním pohádkovým elementem.

Kašna Gergana v Harmanli

Poéma se dočkala až nyní premiérového přebásnění do češtiny, a to z pera renomované překladatelky Ludmily Kroužilové. K duchu lidové epiky se skladba hlásí i sylabickým veršem, který překladatelka tlumočí věrně a přesně. Díky poeticky vzletnému, ale přitom modernímu a sémanticky přesnému překladu má *Pramen Bělonohé* šanci zaujmout i českého čtenáře, ba co víc – může mu připomenout i umělou baladiku domácích.

Vzdálený přístup k tisícům e-knih a e-časopisů pro čtenáře NK ČR

Karolína Košťálová

S novým školním rokem už možná tušíte, že jsou před vámi různé seminárky, bakalářka nebo přímo diplomka. Pro většinu z nich budete potřebovat alespoň pár článků či knížek, z nichž můžete načerpat základní informace. Najít je můžete např. v některé z licencovaných zahraničních databází, které obsahují tisíce e-časopisů a e-knih v plném textu. Přístup k těmto databázím můžete získat z počítačů NK ČR, ale pokud se vám lépe pracuje v ruchu kavárny, na koleji nebo naopak v nočním tichu, můžeme vám samozřejmě nabídnout i tuto variantu.

V přehledu licencovaných databází naleznete u většiny databází ikonu , která vás dovede k Centrální autorizační službě NK ČR. Na tuto stránku se dostanete i v případě, že si konkrétní e-časopis nebo e-knihu najdete přímo v online katalogu NK ČR. Do Centrální autorizační služby NK ČR se přihlásíte stejnými údaji, které používáte pro vstup do online katalogu NK ČR nebo online katalogu Slovanské knihovny. Jako ID tedy slouží číslo z vaší průkazky (NKxxxxxxx). Heslem je čárový kód z vaší průkazky (10Exxxxxxx) nebo vaše vlastní heslo, které jste si nastavili místo čárového kódu. Po přihlášení už můžete s vybranou databází pracovat stejně, jako kdybyste byli v knihovně. Můžete zde vyhledávat, číst online nebo si vybraný text uložit či vytisknout. E-knihy jsou také velmi často k dispozici pro offline výpůjčku.

Vzdálený přístup k licencovaným databázím mohou využívat všichni registrovaní čtenáři NK ČR a Slovanské knihovny s platným čtenářským průkazkem, kteří nemají žádné přestupky či nevypřádané závazky. Pokud vám přihlášení do vzdáleného přístupu nefunguje, ověřte si vždy nejprve správnost zadávaného hesla. Dalším důvodem odmítnutí práva využívat vzdálený přístup

může být např. ukončení platnosti čtenářského průkazku, překročení výpůjční lhůty u vypůjčených knih nebo nějaké finanční závazky vůči NK ČR. Všechny tyto informace si můžete ověřit ve svém kontě v online katalogu NK ČR. Pokud se stane, že vám vzdálený přístup nefunguje, i přestože by dle vašeho čtenářského konta mělo být vše v pořádku, neváhejte se na nás obrátit na adrese reference@nkp.cz. Rádi vám pomůžeme.

Elektronická knihovna časopisů EZB oslavila 20. výročí vzniku

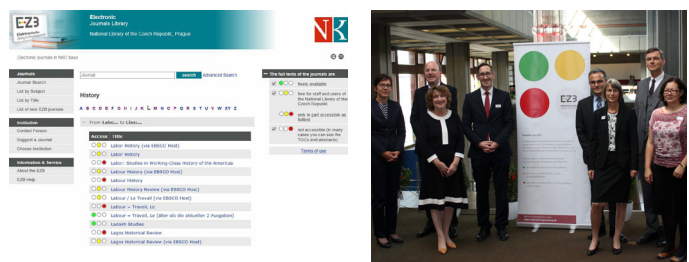
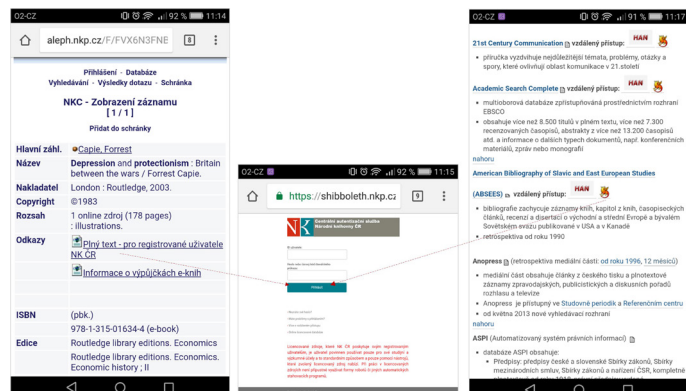
Karolína Košťálová

Dne 5. října 2017 proběhla v Univerzitní knihovně v německém Regensburgu oslava 20. výročí vzniku Elektronické knihovny časopisů EZB (Elektronische Zeitschriftenbibliothek), a vzhledem k významu EZB pro německé knihovny se oslava konala ve velkém stylu. Na úvod přes devadesát hostů pozdravili viceprezident Univerzity Regensburg a ředitel Univerzitní knihovny v Regensburgu. EZB představuje důležitý nástroj pro práci s e-časopisy zejména pro německé knihovny. Odkazy na její význam se tak prolínaly i vystoupeními dalších řečníků, ať již generálního ředitele Bavorské státní knihovny, ředitelky Erlangensko-norimberské Univerzitní knihovny či zástupců americké Kongresové knihovny a Národní knihovny ČR, které patří mezi zahraniční účastníky využívající služeb EZB.

Cílem EZB je nabídnout na jednom místě informace o plnotextových odborných elektronických časopisech bez ohledu na to, zda jsou přístupné volně bez omezení či na základě licence. Symbolem EZB, který provází EZB po celou dobu její existence, se stal semafor. Ten v rozhraní EZB jednoduše a srozumitelně informuje čtenáře o dostupnosti vybraného e-časopisu v konkrétní knihovně.

V současné době je do EZB zapojeno přes 620 knihoven a vědeckých pracovišť v Německu, Rakousku, Švýcarsku, České a Slovenské republice a dalších zemích. České knihovny se do německého projektu EZB zapojily v roce 2002, slaví tak vlastně také své malé patnáctileté jubileum. Aktuálně s EZB včetně NK ČR spolupracuje 22 českých knihoven.

V EZB naleznete mimo jiné i informace o více než 58 640 volně přístupných odborných plnotextových e-časopisech. Vyzkoušejte ji – možná právě jejím prostřednictvím najdete e-časopis, který hledáte. EZB můžete využívat v anglickém a německém rozhraní.

Elektronická knihovna časopisů EZB Oslava 20. výročí vzniku

Naučte se využívat online katalog NK ČR s pomocí videonávodů

Nepodařilo se vám ještě proniknout do tajů online katalogu NK ČR? Novým čtenářům Národní knihovny ČR pomohou ve snazší orientaci v práci s online katalogem návodná videa. Ta postupně představují jednotlivé kroky. Seznámíte se tak jednoduchou cestu se základním i rozšířeným vyhledáváním či jednotlivými kroky při objednávání dokumentů. A pokud ještě průkazku nemáte, ale chtěli byste ji, podívejte se na informace o tzv. předregistraci, která vám cestu k získání průkazu NK ČR zkrátí.

Video k předregistraci

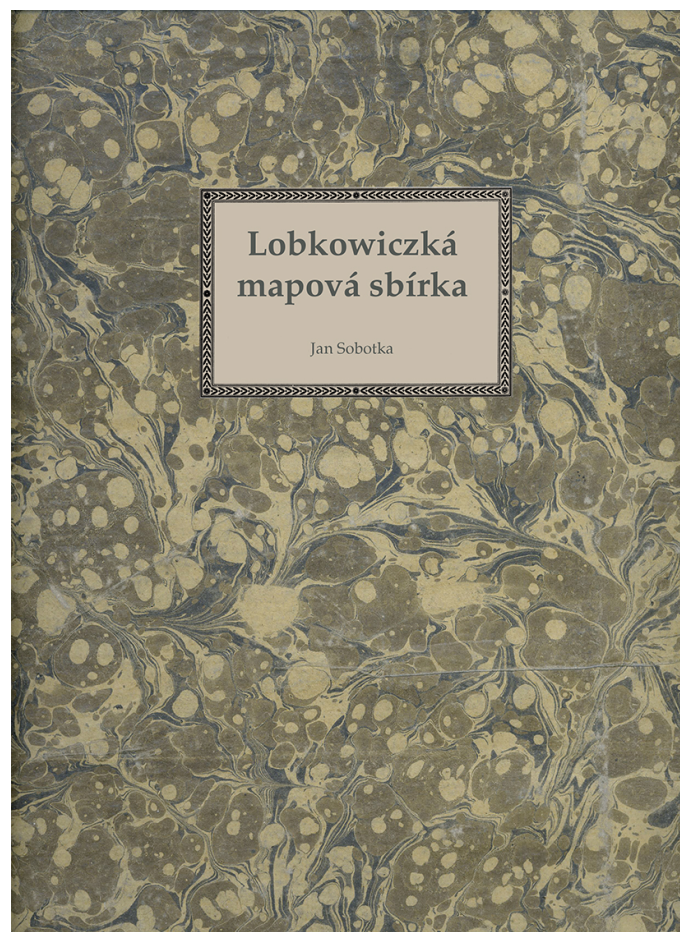
Knižní novinky aneb v NK ČR knihy také vydáváme

Lobkowiczská mapová sbírka Jan Sobotka

Publikace představuje významnou část mapové sbírky, která je uložena v Národní knihovně ČR, v Oddělení rukopisů a starých tisků. V této neobyčejně kvalitní sbírce, jež byla spolu s pražskou lobkowiczskou knihovnou odkoupena roku 1928 státem z majetku hořínsko-mělnické větve rodu Lobkowiczů, je zastoupeno značné množství prací významných kartografů od renesance po 19. století a též všechny důležité provenienční okruhy daného období. Více než stovka tiskařů a nakladatelů při počtu zhruba pěti set titulů svědčí o značné různorodosti.

V úvodní části se čtenář podrobně seznámí s historií sbírky, tedy vznikem, způsobem jejího nabytí, začleněním do fondů Národní knihovny, pořádáním, uložením a nakonec i jejím současným stavem. Samozřejmě také druhem a stářím položek, obsahem, provedením, místy vzniku a původem. Ve druhé části, v níž si na své přijdou

zejména milovníci starých map a plánů, a to nejen poučení znalci, autor předkládá padesát vybraných titulů map a plánů a vysvětluje způsob jejich představení. Příslušná položka je vždy uvedena plným názvem v přesném přepisu (transliterace), a je-li možno, pak vrocena, uveden autor, rytec, případně další osoby s ní spojené (včetně vymezujících let jejich života), měřítko, druh reprodukční techniky, rozměr, počet, forma uložení a signatura. Následuje vždy mimořádně poutavý komentář týkající se přímo dotyčné mapy či plánu, který také uvádí ještě další dobové souvislosti.

Návrh obálky Alena Křesalová

Přinejmenším o evropském prostoru poskytuje sbírka ucelený souhrn všeobecně geografických a též především vojensko-historických informací. Jednoznačným těžištěm jsou mapy ze závěru 18. století a počátku 19. století, tedy období všeobecného rozvoje věd a techniky, konkrétně astronomických měření, geodetických metod i tiskových technik. Díky tomu zde najdeme jedny z prvních map vycházejících z greenwichského poledníku, prvních kartografických mědirytin vícebarevných i prvních map tištěných technikou litografie, stejně jako jedny z prvních jazykových map či patrně nejstarší železniční mapu na území monarchie. Vedle několika atlasů významných tvůrců se ve sbírce nacházejí i zásadní mapová díla jednotlivých regionů. Kvalitativní rozpětí, sporadicky zahrnující i mapy ve své době již obsahem zastaralé a na první pohled nekvalitně provedené, naopak umožňuje

– jak ukázal zájem odborné veřejnosti v posledních letech – doplnit dějiny kartografie o další dosud neznámé kapitoly.

Dodejme, že v roce 1998 byla mapová sbírka revidována a elektronicky katalogizována v datábázi STT Národní knihovny (zásluhu na zpracování sbírky má právě autor publikace). Nakonec v letech 2012–2015 proběhla digitalizace všech samostatných mapových listů sbírky ve spolupráci s Výzkumným ústavem geodetickým, topografickým a kartografickým, v.v.i.

S vědomím, že širší odborná veřejnost uvítá a ocení obrazově-textovou knižní publikaci zpřístupňující tento zajímavý a málo známý lobkowiczský mapový fond, přistoupila Národní knihovna ke knižnímu vydání ve snaze rozšířit naše dosavadní znalosti o lobkowiczských rodových sbírkách, které se doposud týkaly převážně knižních sbírek.

(Národní knihovna ČR, Praha 2017, 1. vydání, 133 s. ISBN 978-80-7050-682-0)

Představujeme

Oddělení národních jmenných autorit

Zdeněk Bartl

Jak nejlépe představit jedno z mnoha oddělení Národní knihovny, když všechna vlastně jsou pro čtenáře / návštěvníky knihoven užitečná a nepostradatelná? Nejlépe příkladem.

Každý z nás se už jistě někdy dostal do situace, kdy mu byl doporučen autor, jehož příjmení je velmi běžné (v tuzemsku či v zahraničí) – Novák, Dvořák, Suchý v našich podmínkách, Smith, Müller apod. ve světě. „Kouzelným“ nástrojem, který mi může napomoci v množství stejně znějících jmen (pokud možno) jednoznačně identifikovat toho „mého“ autora, jsou soubory národních autorit.

Co si pod tímto označením představit? Souborů národních autorit se v rámci národních knihoven po světě využívá k unifikaci selekčních údajů. Jinými slovy řečeno – na národní úrovni se sjednocují podoby jmen autorů s propojením na možné varianty jmen či na jimi používané pseudonymy. A nejenak je tomu i v našem prostředí. Oddělení národních jmenných autorit NK ČR spravuje a manažersky zaštiťuje celostátní projekt tvorby a využívání souborů národních autorit. Tam, kde je to opodstatněné (odhadem u 75–90 % katalogizovaných knih), vznikají v procesu zpracování knih v knihovnách, tj. při katalogizaci, záznamy autorit – např. autorů publikací, ilustrátorů, editorů, překladatelů, které stanovují autoritní, tj. všeobecně doporučené znění podoby jména, případně jazykové varianty (např. u Karla Čapka podoby jména z různojazyčných překladů – třeba „Karelas Čapekas“, „Kareru Chapekku“), pseudonymy (např. propojení Zbyňka Fišera s jeho literárním pseudonymem Egon Bondy atd.) a nezbytnou biografickou poznámkou, která ve stručnosti a výstižně charakterizuje toho kterého autora. A, je-li to na místě, upozorňuje na možnost případné záměny dvou či více autorů.

Zde se dostáváme k situaci, která byla naznačena v úvodu textu. V minulých dnech jsme zrovna v oddělení řešili tento případ dvou autorů stejného jména, stejného roku narození a velmi příbuzného oboru působení(!)... Jak dopadlo pátrání? Můžete se podívat níže...

Databáze Národní knihovny ČR						Aktuální báze: AUT	
Konec	Přihlášení	Databáze	Díličí báze	Nastavení	Otázky	Nápověda	
Vyhledávání / Rejstříky	Výsledky dotazu	Předchozí dotazy	Schránka	Historie			

Přidat do schránky | Uložit/odeslat

AUT - Úplné zobrazení záznamu

Zvolte formát: Standardní – MARC

Záznam 6 z 9

◀ Předchozí záznam | Další záznam ▶

Ident. číslo	jo2017967361
Záhlaví	● <u>Jelinek, Milan, 1947-</u>
Biogr./Hist. údaje	Narozen 1947. Zahraničně-politický komentátor Rudého práva, činný v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století (29. 8. 1993 mu byla udělena Československá novinářská cena).
Zdroj	Pospíšil, Oldřich - <u>Jelinek, Milan</u> - Porybný, Zdeněk: Úsvit nad Nikaragou. -- [Praha]: Rudé právo, 1992 Mádr, Milan - <u>Jelinek, Milan</u> - Skydánek, Josef: Konflikt na Středním východě. -- [Praha]: Rudé právo, 1974 - autoritní forma www/Archiv Kanceláře prezidenta republiky - Československá novinářská cena, cit. 12. 10. 2017 - datum narození, biografické údaje

Systém. číslo 000967361

[http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000967361&local_base=AUT]

◀ Předchozí záznam | Další záznam ▶

Záznam Milana Jelínka (* 1947) v bázi AUT – pro knihovníky je součástí záznamu důležitá poznámka: „Nezaměňovat s rozhlasovým redaktorem a autorem literatury faktu stejného jména a roku narození.“

Databáze Národní knihovny ČR						Aktuální báze: AUT	
Konec	Přihlášení	Databáze	Díličí báze	Nastavení	Otázky	Nápověda	
Vyhledávání / Rejstříky	Výsledky dotazu	Předchozí dotazy	Schránka	Historie			

Přidat do schránky | Uložit/odeslat

AUT - Úplné zobrazení záznamu

Zvolte formát: Standardní – MARC

Záznam 8 z 9

◀ Předchozí záznam | Další záznam ▶

Ident. číslo	jo20000080548
Záhlaví	● <u>Jelinek, Milan, 1947-září 30-</u>
Biogr./Hist. údaje	Narozen 30. 9. 1947 v Praze. Rozhlasový redaktor (v letech 1971–1991 působil v Československém rozhlasu v Hradci Králové, od 1991 redaktor regionální televize Vide Puls saméž), autor knihy povídek Posedění z Demetelvy. Též autor literatury faktu, věnuje se dějinám válečného loďstva a námořních bitev.
Zdroj	Průvodce po nových jménech české poezie a prózy 1990-1995 - datum narození, biografické údaje <u>Jelinek, Milan</u> : Port Artur: rusko-japonská válka 1904-1905. Praha 2011 - autoritní forma www/(Databáze knih), cit. 3. 12. 2015

Systém. číslo 00080548

[http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=00080548&local_base=AUT]

◀ Předchozí záznam | Další záznam ▶

Záznam Milana Jelínka (* 30. 9. 1947) v bázi AUT – i u tohoto záznamu knihovníci vidí poznámku: „Nezaměňovat se zahraničně-politickým komentátorem stejného jména a roku narození.“

České soubory národních jmenných autorit vznikají v rámci kooperačního sdružení knihoven od počátku nového tisíciletí. V současné době na nich spolupracuje přes 130 knihoven. V databázi, kterou, jak už bylo řečeno, spravuje NK ČR, resp. její Oddělení národních jmenných autorit, lze v současnosti nalézt téměř 700 tisíc osobních jmen a přes 145 tisíc korporací. Databáze autorit AUT je k nalezení na webové adrese aleph.nkp.cz/cze/aut a obsahuje kromě vyjmenovaných druhů též geografické a věcné authority. Převážná většina českých knihoven pak ve svých katalogích využívá dat, která jsou v této databázi k dispozici. A funguje to i přes hranice. Naše authority si stahuje mezinárodní projekt VIAF (Virtual International Authority File; k nahlédnutí na webové stránce www.viaf.org), do kterého je již zapojeno na 48 světových knihoven a souborných katalogů, jež stahují potřebné authority od sebe navzájem.

Ačkoliv to není její primární funkce, jak roste počet shromážděných jmen, je báze autorit stále více využívána i jako svého druhu „wikipedie“. My, knihovníci a správci databáze národních autorit, k tomu nikterak ne-

vyzýváme, ale nebráníme se tomu. Primárně – a nenahraditelným způsobem – slouží báze národních autorit jako prostředek **k unifikaci selekčních údajů**. Necht' tedy takto slouží nejen všem uživatelům Národní knihovny ČR, ale i všem uživatelům knihoven v republice.

Interkulturní projekty řešené v oddělení vzdělávání

Kateřina Nekolová

V roce 2017 se Národní knihovna poprvé zapojila do výzvy spojené s naplňováním Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu, podpořené Ministerstvem vnitra a Ministerstvem kultury. Za Knihovnický institut jsme podali celkem pět projektových žádostí, které se zaměřují na rozvoj interkulturních služeb v českých knihovnách. Jak už samotný název koncepce napovídá, nejedná se pouze o podporu nově přichozích migrantů při seznamování se s českým prostředím, ale také o aktivity pro spoluobčany, kteří mají z demografických změn obavy. Všechny podané žádosti byly úspěšné, čímž začala mezirezortní spolupráce, která znamená novou příležitost pro české knihovnictví.

Dva z projektů se týkají testovacího rozšíření služeb ve vybrané veřejné knihovně – konkrétně se jedná o Městskou knihovnu Chodov a Masarykovu veřejnou knihovnu Vsetín. S oběma knihovnami podepsala NK ČR smlouvu o partnerství a dosud lze jejich aktivity hodnotit velmi pozitivně. Další dva projekty jsou cíleny na odbornou veřejnost. Jedná se o kurzy zaměřené na vzdělávání knihovnic a knihovníků v oblasti interkulturní komunikace ve spolupráci s organizací Slovo 21 a workshop, který propojí odborníky na migraci, vedení knihoven a metodiky při hledání odpovědí na otázky spojené s rozšiřováním interkulturních knihovnických služeb. Poslední z projektů má za cíl zlepšit povědomí o knihovnách mezi potenciálními uživateli s odlišným mateřským jazykem. V rámci tohoto projektu budou přeloženy základní informace o fungování českých knihoven do cizích jazyků a zpracují se vizuální návody a uvítací plakáty.

Kurz interkulturních kompetencí

Podle dosavadních výsledků se zdá, že všechny projekty dosáhnou svých cílů a posunou úroveň interkulturních služeb v českých knihovnách. V současné době se projekty chýlí ke konci a je na místě poděkovat všem dalším oddělením Národní knihovny, která se podílela na jejich hladkém průběhu.

Ivan Olbracht v NDK

Soňa Vondráková

„Ivan je mé biřmovací jméno, Albrecht nebo Olbracht mé druhé křestní jméno, je po kmotrovi, a dohromady je to chlapecké napodobení otce, jehož pseudonymem Antal Stašek vznikl podobně z jmen Antonín a Stanislav. Tak jsem se podpisoval pod hlouposti vycházející v rukopisném listě Královédvorských gymnasistů. Později, když jsem začal své literární pokusy uveřejňovat, ponechal jsem si pseudonym jednak k rozlišení od ostatních tehdy píšících Zemanů, jednak, a to hlavně, z ostychu před několika staršími přáteli, kteří dovedli mnohem více než já.“

I. Olbracht o sobě

Ivan Olbracht, vlastním jménem Kamil Zeman, byl český prozaik a novinář. Narodil se 6. ledna 1882 v rodině advokáta a spisovatele Antala Staška. V době Olbrachtova dospívání byl jeho otec prvním vnímavým posuzovatelem autorova díla. Právě Stašek zaslal synovu prvotinu Dvě kapitoly románu do týdeníku Zvon a odstartoval tak jeho budoucí kariéru.

Po absolvování gymnázia ve Dvoře Králové nad Labem v roce 1900 studoval Olbracht práva a posléze filozofii, které však nedokončil. Po odchodu z univerzity se začal věnovat žurnalistice. Publikoval v Dělnických listech, Rudém právu, Právu lidu aj. V Rudém právu působil ve dvacátých letech postupně jako redaktor, odpovědný redaktor a šéfredaktor. Během Olbrachtovy činnosti v těchto novinách na něj bylo podáno 41 žalob.

Aktivně se věnoval i politické činnosti. Vzhledem ke svým levicovým názorům měl nejprve blízko k sociálně demokratické levici, později ke komunistické straně. Kvůli svému politickému působení prošel Olbracht dvakrát vězením. Jako iniciátor tzv. Manifestu sedmi byl posléze z komunistické strany vyloučen. Po odchodu z politiky pracoval jako spisovatel z povolání. Od roku 1931 dlouhodobě působil na Podkarpatské Rusi, která se stala inspirací pro řadu jeho povídek.

Za druhé světové války žil ve Stříbrci u Třeboně a aktivně se podílel na odboji, kvůli čemuž byl vyšetřován gestapem. Od května 1945 pracoval v tiskovém odboru Ministerstva informací. Ve stejném roce se stal členem ÚV KSČ a později i poslancem Národního shromáždění. V roce 1947 byl jmenován národním umělcem. Zemřel 30. prosince 1952 v Praze.

Z autorovy tvorby v NDK najdeme např.:

OLBRACHT, Ivan. *Anna proletářka: román o roku 1920*. 16. vyd., v Čs. spis. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1979. 311 s. Olbracht, Ivan Spisy; sv. 6.,

OLBRACHT, Ivan a FLEISCHNER, Jindřich. *Básník a inženýr: diskuse o naší sociální revoluci mezi Ivanem Olbrachtem a Jindřichem Fleischnerem*. Plzeň: Omladina, 1921. 63 s. Levné brožury Omladiny; sv. 8.,

OLBRACHT, Ivan a LANTOVÁ, Ludmila, ed. *Bejvávalo: sedm veselých povídek z Rakouska i republiky*. 7. vyd., v Čs. spis. 2. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1976. 213 s. Olbracht, Ivan Spisy; sv. 8.,

OLBRACHT, Ivan a HAVEL, Rudolf, ed. *Biblické příběhy: starý zákon pro mládež*. 4., (v Albatrosu 3.) vyd. Praha: Albatros, 1991. 118 s. Klub mladých čtenářů. ISBN 80-00-00210-8.,

OLBRACHT, Ivan. *Bratr Žak: román komediantského osudu, lásky a zrady*. 9. vyd. Praha: Odeon, 1974. 158 s. Klub čtenářů; sv. 347.,

OLBRACHT, Ivan. *Čtení z Biblí kralické*. 2. vyd., ve Vyšehradu 1. Praha: Vyšehrad, 1990. 395 s. ISBN 80-7021-030-3.,

OLBRACHT, Ivan. *Dobývateľ: [román o Cortezově tažení do Mexika]*. 4. vyd., v Čs. spis. 2. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1960. 489 s.,

OLBRACHT, Ivan. *Dvě psaní a moták*. V Praze: Adolf Synek, 1931. 31, [II] s. Omnia; sv. 5.,

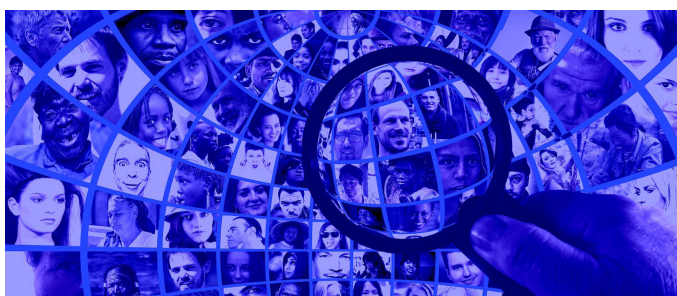
OLBRACHT, Ivan. *Golet v údolí*. 10. vyd. Praha: SNKLHU, 1959. 214 s. Klub čtenářů; sv. 100.,

OLBRACHT, Ivan. *Hory a staletí: kniha reportáží z Podkarpatska*. 4. vyd. Praha: Melantrich, 1945. 238 s. Úroda: sbírka krásné prózy; sv. 69. Spisů Ivana Olbracha sv. 8.,

OLBRACHT, Ivan a VIŠKOVÁ, Jarmila, ed. *Nikola Šuhaj loupežník*. Vyd. 27. Praha: Odeon, 1985. 158 s.

Kdo jsou uživatelé Webarchivu?

Marie Haškovcová, Monika Holoubková,
Markéta Hrdličková

Ilustrační obrázek

Webarchiv, digitální knihovna bohemikálních elektronických zdrojů, se snaží uchovat tuto specifickou součást kulturního dědictví pro budoucí generace. Zároveň však chce svá data poskytovat v co největší míře svým současným uživatelům. Kdo jsou uživatelé Webarchivu a jaká data jim lze zpřístupnit? A mohou se podílet na jeho podobě?

Kdo jsou uživatelé Webarchivu?

Uživatele Webarchivu lze rozdělit do několika skupin, přičemž každá z nich má jiné potřeby a požadavky na poskytovaná data. Jedná se o jednotlivce i instituce, výzkumníky a vědce. Své dotazy směřují buď přímo ke správcům digitální knihovny, nebo zprostředkovaně přes referenční služby:

- individuální uživatelé – kdokoli, kdo má přístup k internetu a má zájem o prohlížení jednotlivých verzí archivovaných zdrojů;

- institucionální uživatelé – instituce, které data využívají ke své vlastní činnosti, například policie, finanční úřad, soudy apod.;

- výzkumníci a vědci – odborníci, kteří mají vyšší nároky na požadovaná data a mají zájem například i o metadata či o informace shromážděné do větších celků.

Dotazy individuálních uživatelů se vztahují především k obsahu konkrétních zdrojů a nalezení archivní verze požadované webové stránky, popřípadě se jedná o žádosti o pomoc při orientaci ve webovém archivu. Jejich potřebám zpravidla postačí přístup k jednotlivým historickým verzím webů dostupných prostřednictvím zobrazovací aplikace Wayback Machine na stránkách Webarchivu.

Požadavky institucí se týkají především ověření, že se konkrétní informace ve zdroji vyskytovaly. Mnohdy žádají o oficiální potvrzení platnosti archivní verze části webu, která je zajímavá.

Třetí skupina uživatelů má s ohledem na své zaměření poměrně specifické požadavky, kterým se Webarchiv snaží vycházet vstříc individuálně. Může se jednat o jednotlivce, kteří využívají archiv jako zdroj pro informace, které nejsou jinde k nalezení, například při zpracovávání vědeckých prací apod. Jiní výzkumníci mají zájem o určité celky dat vymezených obsahem, tématem nebo třeba časovým ohraničením, a to včetně metadatových údajů, které využívají pro další analýzy.

Jaká data lze zpřístupnit?

Čtenáře e-zpravodaje jsme s limity zpřístupňování našeho obsahu již podrobně seznámili v článku *Webarchiv a autorské právo*. Část archivu je volně dostupná online (zdroje, u kterých je zpřístupnění právně ošetřeno), většina archivovaných webů je však zpřístupněna pouze na počítačích v budově Národní knihovny. Naším cílem je co nejlépe naplnit potřeby všech uživatelů – jednotlivců, institucí i výzkumníků a vědců. Proto se podobně jako zahraniční archivy snažíme hledat cesty, jak uživatelům naše data smysluplně poskytovat – ať už prostřednictvím vytváření tematických kolekcí nebo souborů metadat.

Přidejte web

URL

Mohu jednat za uvedené zdroje Zdroj s licencí Creative Commons

Jméno

Kontaktní e-mail

Poznámka

Formulář pro návrh webu k archivaci

Je možné ovlivnit podobu Webarchivu?

Samozřejmě. Pokud v archivu nenaleznete stránky, o kterých se domníváte, že by měly být uchovány, můžete nám zaslat návrh. Na našem webu najdete jednoduchý formulář, do kterého stačí vyplnit příslušné informace. Pokud budou navrhované stránky odpovídat kritériím hodnocení z obsahového i technického hlediska (viz *Kritéria hodnocení*), budou zařazeny do Webarchivu mezi výběrové zdroje.

Zajímavosti a tipy

Co čte knihovník?

Trávníček, Jiří: Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy

Jan Lukavec

Literární teoretik, historik a kritik **Jiří Trávníček** (nar. 1960) má za sebou mnoho edičních, badatelských i recenzentských počinů, ale z pohledu širší veřejnosti se vyprofiloval především jako nejznámější a nejuznávanější znalec českého čtenářství – třebaže měl na tomto poli jistě předchůdce a jeho závěry nepřijímají všichni bez výhrad. K dlouhé řadě vydaných titulů na toto téma nyní přidal další, nejobsáhlejší: *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy* (Brno: Host, 2017.445 s. ISBN 978-80-88069-50-8; 978-80-7491-850-6). V něm částečně shrnul výsledky svých předchozích statistických výzkumů a rozhovorů, současně ale celé téma pojednal z obecnější, historicko-sociologické perspektivy.

Jestliže publikace z roku 2013 *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*, jíž byl Jiří Trávníček editorem, přibližovala čtenářské biografie významných osobností literárního světa, recenzovaná kniha vychází především z životopisů anonymních. Obecně z nich vyplývá, že se postavení a obraz čtení během 20. a 21. století proměnily, ale „jeho místo klíčové kulturní dovednosti a mediální kompetence zůstává zachováno“. Zůstáváme ve svém celku „čtenářskou kulturou velmi silně generačně (vývojově) rozrůzněnou, třebaže s mnoha výraznými znaky, jež procházejí celou kulturou napříč“. Náš vztah ke čtení se během životní dráhy značně proměňuje, a to „někdy i velmi zásadně“. Větší část našeho čtenářství „je dána impulsy zvenčí, nikoli naším individuálním rozhodnutím“. Nové mediální podoby knihy (divadelní, filmová a televizní zpracování) nemusí jít přitom proti skutečnému fyzickému čtení – často jsou naopak jeho dodatečnými stimuly.

Trávníček je autor vzdělaný a sečtělý, který se snaží podat svoje zjištění i jako poutavý vypravěč. V úvodu stručně přibližuje vlastní čtenářskou teoretickou autobiografii: vyjmenovává impulsy, jež získal od jednotlivých teoretiků, aniž by zdlouhavě převypravoval jejich texty. Jako badatel je tolerantní: v podstatě nemá žádné výraznější představy o tom, co by lidé měli číst a nechce jim nic předepisovat. Neelitářsky přijímá široké spektrum čtiva, přičemž zdůrazňuje, že k určitému věku patří jistý typ literatury. Opatrně se tedy zastává například

Foglara nebo knihy *Vejde a já Betty MacDonaldové*.

I na obecné rovině se autor vrací k protikladu „vysoké“ literatury a většinové čtenářské kultury, které se od sebe značně vzdálily. Připomíná spisovatele, kteří si tento škodlivý „rozštěp“ uvědomovali a snažili se prvky obou proudů organicky propojit (například **Karel Čapek** či Graham Greene) nebo psát způsobem „Dr. Jekyll a Mr. Hyde“ (**Alfred Döblin** či **Josef Škvorecký**), a to nezřídka pod dvěma různými jmény (**Evan Hunter** – **Ed McBain**). Jiří Trávníček v této souvislosti s uznáním zmiňuje příklad Švédska, kde ona opozice tolik neplatí (což může podle Barbory Grečnerové souviset i s tím, že je tamní společnost obecně více rovnostářská, a tedy i méně elitářská). Například detektivka je tam vnímána jako každé jiné literární dílo, proto se jí věnuje odpovídající prostor v recenzních rubrikách. Možná i to je jedním z důvodů, proč se skandinávská detektivka stala tak mohutným světovým fenoménem.

Z antielitářských pozic se Trávníček (sám formálně příslušník „televizní generace“) zastává i nejmladší, internetové generace (15 až 24 let). Podle něj je vkus těchto mladých lidí v souhrnu „lepší a vytříbenější, než soudí veřejnost a jejich rodiče“.

O čtení v soudobém světě autor mírně optimisticky soudí, že zatím dokázalo obstát v silné mediální konkurenci a „stále zůstává v centru široce pojaté kultury“. Nezasťává ale, že nikdo přesně neví, co se bude dít dál. Lze podle něj souhlasit s tvrzením kulturní socioložky **Wendy Griswoldové**, že „čtení bude sotva poskytovat přístup ke kulturnímu kapitálu; samotné jeho praktikování bude kulturním kapitálem“ (dodejme, že někteří jiní autoři se vyjadřují pesimističtěji, například **Nicholas Carr** se obává, že by se čtení mohlo stát zálibou zasvěcenců považovaných za excentriky). Jiří Trávníček nesnižuje ani nepokládá za překonaný vlastenecký aspekt četby. Naopak připomíná a zdůrazňuje, že obzvláště v případě takzvaných malých národů nacionální identita, „velmi často znovuzrozená v 19. století, v daleko větší míře než u národů velkých spočívá na jazyce, ergo knize, ergo čtení“.

Knihy ale Jiřího Trávníčka nezajímají jen z hlediska čistě kulturního. Samostatnou kapitolku věnuje „pomáhající“ četbě jako účinnému terapeutickému prostředku. Významné místo u něj zaujímá též role knižních textů jako průvodců spirituálního hledání, případně jednoho z podnětů *náboženské konverze*. Ostatně nábožensky orientovaní lidé jsou v jeho výběru vypravěčů zastoupeni velmi početně, možná i lehce nadprůměrně vzhledem k celkové populaci. Vlastní heslo tu má také Bible.

Zvláště pro ty, kteří znají starší autorovy „čtenářologické“ knihy, jeho novinka nebude v zásadě převratná. Je ale velmi užitečná: četná konkrétní témata zpracovává přehledně, stručně, srozumitelně, poučeně a v kýženém historickém kontextu – i když by se všechna dala rozvíjet do větší šíře či hloubky. Autorem pečlivě snesené jednotlivé střípky dohromady vytvářejí plastickou mapu soudobé – nejen české – literární a čtenářské kultury. V některých jednotlivostech mohou Trávníčkova tvrzení sloužit jako podnět k diskusi či polemice: jsou například knihy **Ericha Maria Remarquy** doopravdy nevhodnější k doporučení

čtenářům ve věku patnácti let, a v sedmnácti už pro ně bývá pozdě? Můžeme se také ptát, proč v knize není samostatné heslo třeba o audioknihách, Padesáti odstínech šedi nebo fantasy literatury, u níž nelze tvrdit, že jde jen o zcela současný fenomén. Přesto každý, kdo se zajímá o Čechy coby zvědavé a „příběhomilné čtenářské živočichy“, tuto knihu nebude moci minout. A i ti, kteří ji přečetli, se k ní patrně budou nadále vracet jako k jakési malé čtenářské encyklopedii.

Z dotazů Ptejte se knihovny Vánoční piknik pod širým nebem

Lenka Válová

Představa zasněžených Vánoc, praskajícího ohně v krbu a vůně cukroví linoucí se z kuchyně patří neodmyslitelně k českým Vánocům. Jak se ovšem slaví Vánoce, když teploměr ukazuje 30 °C ve stínu a léto je v plném proudu? Pohled na Vánoce z druhé strany světa vám teď na několik okamžiků zprostředkuje archiv služby *Ptejte se knihovny*.

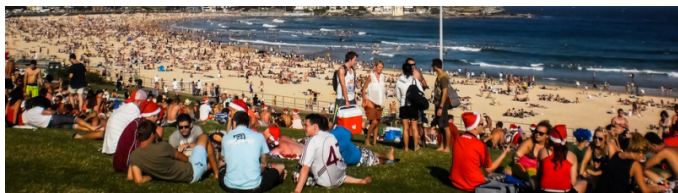
V zemi klokanů slaví Vánoce stejně jako ve Velké Británii – jen s tím rozdílem, že místo lyžování a koulování vrcholí v Austrálii léto a děti si užívají letních prázdnin, které s oblibou tráví na pobřeží oceánu s celou rodinou. Vánoční stromečky mají Australané buď umělé, nebo zasazené v květináči.

Vánoční hostina má většinou formu pikniku pod otevřeným nebem s nezbytnými barevnými balónky. Pijí se ovocné šťávy, pivo a víno. K jídlu se podávají studené obložené mísy, chlazené ovocné a zeleninové saláty a sladké dorty a zákusky. Nesmí chybět meloun. A kdo si chce jídelníčkem připomenout historii své země jako jedné z bývalých britských kolonií, dá si o štědrovečerní večeři jako dezert teplý švestkový nákyp s hrozkami a ořechy, polévaný vaječným koňakem.

Obyvatelé Austrálie využívají vánoční svátky jako příležitost k rodinným setkáním a návštěvám přátel a známých. Tato setkání jsou rovněž často příležitostí k předání si dárků.

Australané jsou také velcí milovníci vánočních gratulací a pohlednic. Posílají jich snad nejvíce ze všech národů. Dokonce mezi sebou soutěží v tom, kdo se může pochlubit větším počtem obdržených vánočních blahopřání! Aby si je každý mohl dobře prohlédnout a případně i přepočítat, připínají je umělohmotnými kuličky na pestrobarevné šňůry, zavěšené nedaleko jídelního stolu nebo vkusně naaranžované v oknech.

Dotaz najdete v archivu služby *Ptejte se knihovny*: www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/australske-vanocce.

Historické události z let končících sedmičkou v Kalendáři historickém Daniela Adama z Veleslavína ve vydání z roku 1940 Výběr událostí zaznamenaných k měsícům listopad a prosinec

Hana Vajnerová

Přední desky Kalendáře

Titulní list Kalendáře

9. listopadu

L. P. 1037 (u Veleslavína 1035) zemřel **Oldřich, kníže české**, Břetislava I. knížete otec, a v kostele sv. Jiří na hradě pražském pochován. Kraloval v Čechách 35 let.

L. P. 1577 kométa aneb hvězda s ocasem nejprve toho dne v sobotu před sv. Martinem spatřena ve Vídni okolo 3. hodiny na noc. Trvala od toho dne až do Nového léta. *Táž kometa je zmíněna též u dne 12. listopadu 1577 a to následovně:*

V outerý po sv. Martinu, po první hodině na noc, **kométa hrozná** a strašlivá ukázala se na nebi v západu slunce na znamení Kozorožce, mající ocas velmi veliký a dlouhý v způsobu metly aneb palcátu aneb buzyganu tureckého s rukověti, kterýž pustila k východu slunce, a trvala přes 6 nedělí, nebo i léta 1578 od mnohých spatřena byla.

11. listopadu

L. P. 1407 byla tak **tvrdá a krutá zima**, že lidé po cestách mřeli a hovada domácí i lesní i ptáčekové i stromoví pomrzlo; místy nacházel se led zvýši člověka. Ta zima trvala od sv. Martina až do postu. Toho roku kupci němečtí v Praze, jichž bylo do dvanácti set, stavěli kostel Nanebevzetí Panny Marie před Tejnem a chovali v něm 27 kaplanů a 2 kazatele, jednoho německého a jednoho českého.

13. listopadu

L. P. 1537 po hodině 10. umřel p. **Václav z Šebířova**, nejvyšší písař království českého. Šlak ho porazil, když v Vídni před králem Ferdinandem v rázu stál.

14. listopadu

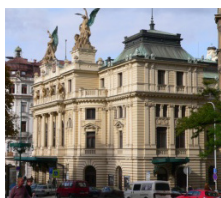
L. P. 1847 zemřel v Praze český spisovatel-buditel **Josef Jungmann**, zakladatel novočeské mluvy spisovné. Narodil se 16. července 1773 v Hudlicích u Berouna, studoval filosofii i práva a r. 1799 se stal učitelem na gymnasiu v Litoměřicích, odkud se vrátil do Prahy 1815. Byl profesorem a posléze prefektem (ředitelem) akademického gymnasia, na němž vychoval celé generace národních pracovníků. Psal vlastenecké básně epické (např. Oldřich a Božena) a v dokonalých překladech uvedl k nám význačné práce světové poesie. Jungmannovy překlady se staly kánonem novočeské řeči spisovné, básnické i prosaické. Jazykový podklad kodifikoval Jungmann v obsáhlém svém „Slownjku česko-německém“, jehož 5 dílů vyšlo v letech 1835–1839. S pomocí celé družiny žáků a přátel svých shromáždil Jungmann v mohutném tomto díle poklad jazykový, fraseologický i dialektický a přesvědčil domoc i cizinu o přirozeném bohatství jazyka mateřského.

24. listopadu

L. P. 1457 toho dne mezi smrtí (23. 11.) a pohřbem (25. 11.) krále Ladislava, pan **Jiří z Poděbrad**, správce království českého, svolav pány zemské, oznámil jim, že mu správa království od krále až do Letnic nejprve příštích poručena jest, a tím sobě cestu budoucímu kralování hotovil.

L. P. 1907 slavnostně bylo otevřeno **Městské divadlo na Král. Vinohradech**, které znamenalo soutěž samému divadlu Národnímu. V čele stanul jako ředitel E. A. Šubert, jako dramaturg Jar. Kamper. Po přechodné éře Václava Štechta stal se dramaturgem K. H. Hilar, jenž tu po Jar. Kvapilovi zůstavil stopu nejmohutnější.

28. listopadu

L. P. 1367 v neděli po sv. Kateřině, klášter sv. Panny Kateřiny v Novém Městě pražském, založený a vystavěný od císaře Karla IV., v přítomnosti císařské od Jana, arcibiskupa pražského posvěcen. Klášter sv. Kateřiny, původně panenský, pobořen zaválek husitských a osazen později augustiniány-poustevníky. Zrušen za Josefa II. roku 1784, a stal se po novém vysvěcení chrámu 1841 útlukem pražského ústavu choromyslných, lidově zvaného „Kateřinky“. Chrám původně gotický, přestavěn v baroku od Kiliána Ignáce Dienzenhofera a vyzdoben freskami Rainerovými.

30. listopadu

L. P. 1367 Jan, arcibiskup pražský, posvětil kapli sv. Václava v kostele sv. Víta na hradě pražském, u přítomnosti císaře Karla IV. a Václava, krále českého, syna,

a Jana, markrabí moravského, bratra jeho.

1. prosince

L. P. 1847 se narodil v Ronově český malíř **Antonín Chittussi**. Potomek italského rodu studoval na pražské technice i malířské Akademii u Lhoty a Trenkwalda, odkud přešel do Mnichova a do Vídně. Po návratu do Prahy maloval nejprve obrazy námětů historických, až teprve pobyt ve Francii v létech 1879–1885 dal jeho malbě charakteristický směr i náplň. Chittussi žil trvale v Čechách, zemřel v Praze 1. května 1891 a pochován jest na Vyšehradě. A. Chittussi je prvním velkým českým krajinářem.

6. prosince

L. P. 1447 Pražané Starého i Nového Města zapověděli **rytířům školním svatomikulášským** na koních jezdit, než chtějí-li, aby prostě v svých šatech pěšky chodili aneb v městských sukních nedrahých, bez všelikých nádherností a ozdob, bez pásů pozlacených, bez zápon, věnců perlových. A to uložili zachovávat na budoucí čas.

11. prosince

L. P. 1617 na rozkaz pražského arcibiskupa Jana Lohelia pobořen byl **evangelický kostel v městě Hrobě** v Krušnohoří. Událost tato, s podobnou ještě v Broumově, vedla ke stížnostem protestantské šlechty české a vyhrtila spor, jenž potom vrcholil druhou pražskou defenestrací. (Kostel byl obnoven na přelomu 19. a 20. století.)

16. prosince

L. P. 1887 se narodil v Hrusicích u Senohrab kreslíř a malíř **Josef Lada**. Vyučen původně knihařem, později teprve se školil na Um. Prům. škole v Praze a vyrostl ve svérázného karikaturistu. Dětské knížky se směřujícími se zvířátky, Erbenova říkadla a ilustrace Haškova „Švejka“, to je dílo bystrého kreslíře pevné linie, která se uplatnila zejména na idylických obrázcích z lidového života.

17. prosince

L. P. 1787 se narodil v Libochovicích největší český přírodovědec **Jan Evangelista rytíř Purkyně**.

L. P. 1897 zemřela v Praze spisovatelka **Sofie Podlipská**. Mladší sestra Karoliny Světlé, básnířka a prozaička, kreslící většinou příběhy romantické lásky čistých ženských duší. Má velikou zásluhu o vybudování ženského školství českého.

18. prosince

L. P. 1787 podle dvorského patentu **děti židovské** nemají se dříve leč v 18 letech křtíti, až důkladná jistota je, že umí zlé od dobrého rozeznati. V čas katolického cvičení rodiče jejich, když by tak žádali, mohou jednou i dvakrát s nimi mluvit, ale vždy při přítomnosti vážného a poctivého muže.

24. prosince

L. P. 1487 na Štědrý den v hodinu 3. před večerem narodil se **Štefan Šlik hrabě z Pasaunu**, kterýž potom léta 1516 šťastným původem byl vyzdvižen a dělání hor joachmtalských (jáchymovských) v království českém a po letech 10 v boji proti Solimanovi, císaři tureckému, vedle krále pána svého Ludvíka u Moháče v Uhřích nešťastně zahynul léta 1526 v věku svého 39. U Šlika v Jáchymově raženy mince, nazívané Joachymsthaler, krátce thaler či tolar, které daly jméno i pozdějšímu dolaru americkému.

Zveme vás**Výstavní chodba – přizemí**

Vstupné 10 Kč (čtenáři NK ČR zdarma)

Marina Cvětajevová – Poéma Hory (Bibliofilské vydání Valji Ejdis)

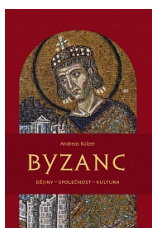
9. 11. – 22. 12. / po–so 9.00–19.00

Výstava ke 125. výročí narození M. Cvětajevové je věnována významnému dílu ruské lyrické poezie 20. století, Poémě Hory. Dílo vzniklo na počátku roku 1924, v době, kdy autorka žila a tvořila v Praze. Inspirací pro její obsah je vrch Petřín. Výstava prezentuje Poému Hory v podobě bibliofilského vydání připraveného francouzskou výtvarnicí ruského původu Valjou Ejdis, která text poémy doprovodila řadou grafických listů a rytin. Pořádá Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna.

Křesťanský Východ zblízka

Desáté výročí odborné edice Pro Oriente a revue Parrésia
22. 11. – 22. 12. / po–so 9.00–19.00

Výstava představuje publikace vydané dosud v rámci vědecké edice Pro Oriente. Dědictví křesťanského Východu, která existuje od roku 2007. Jako jediná v ČR se zaměřuje výhradně na východní křesťanství. Přináší jak původní odborné práce, tak překlady zásadních textů dané-

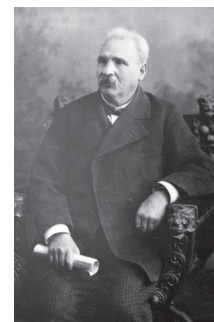
ho tématu i dosud nepublikované překlady z evropských i orientálních jazyků. Obsahem knih nejsou církevní texty, jde o odborné práce věnující se badatelsky uvedenému tématu. Součástí expozice bude prezentace ročenky Parrésia. Revue pro východní křesťanství, která je jediným akademickým periodikem v Čechách a na Slovensku, jež se věnuje východnímu křesťanství v celé jeho šíři. Výstavu pořádají Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna a nakladatelství Pavel Mervart.

Zasedací sál NK ČR (vchod A, 2. patro)**Pramen Bělonohé – poetický podvečer s Petkem R. Slavejkovem**

15. 11. / od 17.00

Vstup volný

Literární večer se koná u příležitosti 190. výročí narození významného bulharského básníka, publicisty, folkloristy a překladatele Petka R. Slavejkova (1827–1895). O autorovi promluví literární historik Marcel Černý. Poté zazní Slavejkovo stěžejní dílo – poéma *Pramen Bělonohé* v „premiérovém“ přebásnění do češtiny z pera renomované překladatelky Ludmily Kroužilové. Recitují Jiří Schwarz a Veronika Kubařová, večerem bude provázet Ivana Srbková. Pořádá Slovanská knihovna, Slovanský ústav AV ČR, v.v.i. a Bulharský kulturní institut.

Proč? Svědectví o životě s dr. Oldřichem Peclm a o pražském procesu roku 1950

21. 11. / od 17.00

Vstup volný

Beseda se koná u příležitosti českého vydání knihy pamětí Any Milič Peclové *Proč? Svědectví o životě s dr. Oldřichem Peclm a o pražském procesu roku 1950*. Kniha je působivým osobním svědectvím manželky Oldřicha Pecla, jednoho z popravených v procesu s JUDr. Miladou Horákovou a spol. Na pozadí mikrosvěta jejich šťastného manželství a společenského života autorka vykresluje a komentuje politické zvraty ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století v Československu očima ženy původem ze Sarajeva, která Československo přijala za svoji druhou vlast.

Po představení prvního českého vydání proběhne debata o překládání a redakčních pracích na knize, dohledávání pamětníků a archivních dokumentů. Ukázky z knihy přečte Táňa Fischerová. Beseda bude ukončena diskusí. Pořádá Slovanská knihovna a For Prague.

